

10-06-2020

Mogelijke bom onder warmtenetten

[Martin Hendriksma](#)

Een tegenslag voor de energietransitie met nationale gevolgen. Zo betitelen experts de rechterlijke uitspraak om een groep Amsterdammers gelijk te geven in hun afwijzing van het voor hun wijk geplande warmtenet. Amsterdam gaat in hoger beroep.

Sluisbuurt

De inmiddels al jaren slepende kwestie speelt zich af in de Amsterdamse Sluisbuurt. De gemeente wil dat alle bewoners van de nieuwbouwwijk zich aansluiten bij het geplande warmtenet van Westpoort Warmte, een samenwerking van energiebedrijf Vattenfall en de gemeente. Deze warmte met hoge temperatuur komt voort uit gas en biomassa.

Verouderde techniek

Volgens de bewoners, verenigd in Amsterdam Fossielvrij, is dat een verouderde techniek en zijn er voor nieuwbouw betere alternatieven als zonne-energie voorhanden. De rechter stelde hen eind april in het gelijk. Vorige week kondigde Amsterdam een hoger beroep aan. Door de rechterlijke uitspraak komt de betaalbaarheid van warmtenetten volgens de gemeente onder druk te staan. Bovendien nemen de risico's toe voor partijen die het warmtenet aanleggen en exploiteren. Willen die dan nog wel?

Tegendoelpunt

‘Een tegendoelpunt voor de energietransitie’, noemt advocaat Jan van Vulpen van Hekkelman Advocaten de rechterlijke uitspraak. ‘Met warmtenetten kunnen gemeenten en woningbouwcorporaties snel meters maken. Daar zet de rechter nu een streep door.’ Volgens hem kan de uitspraak grote gevolgen hebben. ‘Gesterkt door deze uitspraak zullen ook elders projectontwikkelaars en juridisch goed ingevoerde burgers opstaan en zich tegen de gemeentelijke warmteplannen keren. Dat zet de haalbaarheid ervan onder druk.’ Ook is het volgens hem ongelukkig dat uitgerekend een gemeente die met een warmtenet duurzaam wilde pionieren nu het deksel op de neus dreigt te krijgen.

Gewoon gelijk

Inhoudelijk hebben de inwoners van de Sluisbuurt in grote lijnen gewoon gelijk, stelt emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling Friso de Zeeuw. ‘Een warmtenet voor nieuwbouw is niet zinnig. Het levert je warmte van veel te hoge temperatuur op.’ Ook vindt hij dat de gemeente eerder had kunnen bijsturen. ‘Deze kwestie speelt inmiddels langer dan tien jaar. De techniek schrijdt voort. Amsterdam had allang alternatieven kunnen aandragen.’

Dubbele pet

Een ander argument van de bewoners vindt De Zeeuw minder overtuigend. ‘Ze brengen ook in dat de gemeente als mede-aandeelhouder van het warmtenet een dubbele pet op heeft: behalve een publiek belang heeft Amsterdam ook een bedrijfseconomisch belang. Maar dat is bij gebiedsontwikkeling door decentrale overheden nauwelijks te voorkomen. Anders krijg je als gemeente niks van de grond.’

Weinig kans

Van Vulpen geeft Amsterdam in hoger beroep weinig kans. Hij ziet op iets langere termijn in vergelijkbare gevallen twee oplossingen voor gemeenten. ‘Een paardenmiddel als een aansluitplicht op warmtenetten zonder gelijkwaardigheidsbepaling. Of wacht op de Omgevingswet. Dan kun je het warmtenet met lokaal maatwerk vastleggen in het omgevingsplan.’

Aanpak tekenend

Bouwfysicus Annebeth Muntinga van ingenieursbureau ABT noemt de Amsterdamse aanpak tekenend voor de moeizame ontwikkeling van warmtenetten. ‘Zeventig procent van de Amsterdammers wil overstappen naar duurzame energie. Deze mensen dan verplichten om aan te sluiten op een warmtenet dat gebruik maakt van gas en nog steeds controversiële biomassa roept natuurlijk weerstand op. In de nieuwste generatie warmtenetten kunnen verschillende warmtebronnen het warmtenet voeden. Daarbij wordt de temperatuur van het net afgestemd op de warmtebehoefte van de aangesloten gebouwen. Bij een dergelijke clusterbenadering wordt per wijk of buurt een maatwerkoplossing ontworpen, steeds vaker op basis van lagere temperaturen en hoogwaardige isolatie.’